

---

**Розділ V. ПРОБЛЕМИ БОРОТЬБИ  
ЗІ ЗЛОЧИННІСТЮ ТА ПРАВООХОРОННА  
ДІЯЛЬНІСТЬ ОРГАНІВ ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

---

УДК 343.98

В.С. Бондар

**ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО  
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ  
ПРАВOPOPУШЕНЬ, ВЧИНЕНИХ ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ  
ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ**

Статтю присвячено визначенню шляхів оптимізації інформаційно-аналітичного забезпечення розслідування кримінальних правопорушень, вчинених із використанням вогнепальної зброї. Автор пропонує об'єднання існуючих автоматизованих інформаційних систем в інтегровану комплексну багаторівневу базу з інформаційно-аналітичного забезпечення розслідування даних діянь, здатну вирішувати аналітичні завдання.

Ключові слова: *аналіз, база даних, інформація, інформаційно-аналітичне забезпечення, інтегрований банк даних.*

**Постановка проблеми.** Незадовільний стан контролю за суспільними процесами призвели до зростання значного числа кримінальних правопорушень, які вчиняються з використанням вогнепальної зброї, насамперед умисних вбивств, розбоїв, бандитизму, терористичних актів. Зростає мобільність злочинців, їх технічна оснащеність й озброєність новітніми зразками стрілецької зброї та боеприпасів.

У цьому зв'язку ускладнилися завдання, що стоять перед органами розслідування, а також судово-експертними установами. Результати вивчення слідчої та судової практики в кримінальних провадженнях про злочини, пов'язані із застосуванням вогнепальної зброї, дозволяє виділити багато прикладів успішної та вмілої роботи співробітників органів внутрішніх справ із розслідування цих діянь. Водночас непоодинокими є випадки професійних недоліків і помилок у розслідуванні таких злочинів, виявленні всіх епізодів злочинної діяльності, встановленні всіх співучасників злочинів. Тому серед проблем, які вирішуються правоохоронними органами держави, боротьба з озброєною злочинністю займає особливе місце.

Інформаційно-аналітичне забезпечення досудового розслідування кримінальних правопорушень, вчинених із застосуванням вогнепальної зброї має особливе значення. Слідча та оперативно-розшукова діяльність відповід-

них підрозділів у розслідуванні згаданих діянь тісно пов'язана з процесом збору, накопичення, зберігання, пошуку, передачі та видачі найбільш різнобічної інформації. Від того, наскільки якісно та оперативно здійснюється її обробка, багато в чому залежить ефективність розслідування.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Розробці питань ефективного забезпечення інформацією процесу розслідування злочинів присвячені роботи В.В. Бірюкова [1; 5], О.В. Бочкового, І.С. Дубровіна, В.М. Дудіна, В.А. Журавля [3], В.Ю. Журавльова [2], В.П. Захарова [4], А.В. Іщенко, А.В. Кокіна [9], В.Я. Колдіна, О.А. Крестовнікова, І.М. Леонова, Є.Д. Лук'янчикова [7], П.С. Луцкока, Б.Я. Нагіленка, А.В. Мовчана, В.В. Пушкарьова, Е.В. Рижкова, Б.Г. Розовського [8], О.В. Сідак, В.О. Сілюкова, С.Ю. Степанова, В.О. Федоренка [10], В.Г. Хахановського [11; 12], В.Ю. Шепітька [13], І.Р. Шинкаренка [14], Є.М. Яковця [15] та інших авторів, які не тільки фактично сформуvalи систему сучасних наукових уявлень у цій галузі. Тому на сьогодні без урахування та аналітичного розгляду їх наукового внеску не може обійтися жодна серйозна праця з проблем оптимізації інформаційно-аналітичного забезпечення криміналістичної та оперативно-розшукової діяльності.

**Формування цілей.** Водночас, слід визнати, що у вітчизняній спеціальній юридичній літературі проблеми інформаційно-аналітичного забезпечення криміналістичної діяльності взагалі та розслідування злочинів, вчинених із використанням вогнепальної зброї в комплексі не розглядалися. Саме тому метою статті є подальша теоретична розробка концептуальних засад інформаційно-аналітичного забезпечення криміналістичної діяльності на прикладі розслідування кримінальних правопорушень, вчинених із використанням вогнепальної зброї.

**Виклад основного матеріалу.** Як самостійний елемент, аналіз являє дослідницький процес вивчення здобутої інформації шляхом розгляду окремих сторін і властивостей, складових частин, їх всебічний розбір та розгляд. Шляхом розкладення цілого та воз'єднання цілого з його частин вдається не тільки вичленити окремі частини з цілого, але й піддати їх самостійному вивченню.

Для пізнання сутності об'єкта, що вивчається, є недостатнім розкласти його на складові частини. Для його відтворення у всіх взаємозв'язках необхідним є синтез, за допомогою якого ціле відтворюється як сукупність складових елементів із численними відношеннями. Тому аналіз і синтез здійснюються не ізольовано один від іншого, а в комплексі.

Метою аналізу також є отримання нових знань про виявлені об'єкти, які вдається набути шляхом перетворення вихідної (первинної) інформації, отриманої при пошуку, у похідну. У цьому випадку аналіз стає методом отримання нових даних шляхом перетворення вихідної інформації в похідну, а сам аналітичний процес можна розглядати особливим заходом

(системою заходів), що здійснюються в оперативно-розшуковій, слідчій, судово-експертній та інших видах практичної криміналістичної діяльності.

Аналітична діяльність як процес має такі елементи: визначення цілей аналізу, переліку інформації, необхідної для їх досягнення, джерел та способів її отримання, систематизацію зібраної інформації; перевірку її достовірності шляхом пошуку додаткових відомостей, що підтверджують або спростовують ті або інші факти; здійснення аналітичних дій, оцінку їх результатів; формування висновків та надання пропозицій щодо використання результатів аналізу та їх відображення у відповідному звіті. Усі ці елементи утворюють процес аналітичного дослідження (діяльності), в основі якого лежать інформаційні процеси перетворення вихідної документованої інформації, накопиченої в різних інформаційних системах, серед яких особливе значення мають:

1) інформаційно-пошукові системи криміналістичного призначення (криміналістична реєстрація);

2) інформаційно-пошукові системи реєстрації громадян загальносоціального призначення (паспортна, податкова, виборча тощо);

3) корпоративні інформаційно-пошукові системи (банків, страхових, будівельних, транспортних компаній) [5, с. 220].

Як слушно зазначають А.А. Галочек та В.Ю. Журавльов, використання зовнішніх (стосовно системи ОВС) інформаційних масивів дозволить вчасно здійснювати багатофакторний перехресний аналіз оперативної та службової інформації, що забезпечить своєчасне виявлення взаємозв'язків між здавалося б розрізненими фактами [2].

Таким чином, отримання інформації та її всебічний аналіз складають основу інформаційно-аналітичного забезпечення розслідування кримінальних правопорушень, вчинених із використанням вогнепальної зброї, яке, у свою чергу, являє розгалужену складну систему, котра охоплює такі напрями діяльності:

- аналіз зібраної правоохоронними органами статистичної інформації про стан, структуру та динаміку злочинності зазначеної категорії;

- аналіз інформації про обставини, способи вчинення злочинів із застосуванням вогнепальної зброї (убивств, розбоїв, терористичних актів тощо), розробку результативних методів і засобів боротьби з ними;

- включення в процес аналізу та синтезу інформації, накопиченої в криміналістичних, оперативних, статистичних та інших обліках правоохоронних органів;

- використання відомостей, що містяться в базах даних, якими володіють інші державні органи та недержавні установи й організації (державна казначейська служба, державна фіскальна служба, державна реєстраційна служба, бази даних систем відеонагляду за об'єктами, бази даних провайдерів, які здійснюють надання послуг Інтернет своїм користувачам та ін.);

– використання сучасних комунікацій для створення умов для логічного та технічного об'єднання різних інформаційних масивів при вирішенні обліково-реєстраційних задач.

Результати аналізу можуть використовуватися під час проведення слідчих (розшукових) дій, негласних слідчих (розшукових) дій, в організаційно-управлінській діяльності підрозділів правоохоронних органів, а також у діяльності правозахисних та інших організацій і установ.

Отже, уся проблема аналітичної підготовки прийняття рішень у процесі досудового розслідування кримінального провадження має нижчезазначені аспекти:

– вилучення з багатьох інформаційних систем різнорідних даних, поданих у різних форматах й приведення їх до єдиного формату та єдиної структури;

– організація зберігання та надання користувачам необхідної для прийняття рішень інформації;

– власне аналіз, зокрема, оперативний та інтелектуальний, підготовка планової або регулярної оцінки стану керованого об'єкта у вигляді паперових документів або екранних форм;

– підготовка результатів оперативного та інтелектуального аналізу й прийняття на їх основі адекватних рішень.

Одним із резервів підвищення ефективності інформаційно-аналітичного забезпечення розслідування злочинів, пов'язаних із застосуванням вогнепальної зброї, може стати створення відповідної інформаційної бази даних, орієнтованої на вирішення широкого кола завдань у інтересах протидії протиправної діяльності:

– визначення кількісного складу злочинців, які застосовували вогнепальну зброю;

– аналіз складу озброєння групи злочинців;

– визначення бойового порядку терористів у ході вогневого бою (тактика дій головних похідних застав і розвідувальних дозорів, місця бойової охорони, засідок, кулеметних та снайперських вогневих точок, склад вогневих розрахунків, груп прикриття тощо);

– аналіз динаміки переміщення вогневих точок, сил нападу, прикриття, відходу;

– визначення окремих груп вогневих засобів, які діють спільно (компактно) при вчиненні декількох терористичних актів;

– визначення ролей окремих суб'єктів, озброєних конкретними екземплярами зброї (командир, водій, зв'язківець тощо) [6, с. 76];

– виявлення:

а) об'єктів, що потребують особливої уваги при організації оперативного обслуговування, регулярного проведення негласних слідчих (розшукових) дій. До них слід, зокрема, віднести: об'єкти, на яких виробля-

ється, зберігається або використовується зброя; великі інкасовані об'єкти (банки, пункти обміну валюти); постійні маршрути інкасаторів; підприємства, особливості виробничої діяльності яких дозволяють здійснювати виготовлення та ремонт зброї; розташування військових частин і підрозділів; постійні маршрути транспортування цінних вантажів, які супроводжуються озброєною охороною;

б) недоліків у системі державного контролю за обігом зброї;

в) осіб, які проявляють наміри заволодіти зброєю або вживають заходів з підготовки до викрадення;

г) організацій, посадових осіб та окремих громадян, які можуть надати допомогу в попередженні викрадень або встановленні осіб, які їх скоїли;

д) найбільш цінної в оперативному відношенні інформації, створення з цією метою спеціалізованих банків даних.

Джерелами інформації для подібної бази даних можуть бути:

1) *зовнішні*: матеріали масової інформації, відомості, що надходять із різних органів влади та управління, судів, прокуратури, військових підрозділів, підприємств оборонної промисловості, транспортних організацій, звідки може бути отримана інформація з питань, пов'язаних із обігом озброєння; відомості з недержавних структур – колективів мисливців, приватних охоронних структур, які використовують вогнепальну зброю, боеприпаси, вибухові речовини та вибухові пристрої для виробничих, науково-дослідних, рятувальних робіт, забезпечення охорони;

2) *внутрішні*: справи оперативного обліку за фактами викрадення вогнепальної зброї, боеприпасів, вибухових речовин і вибухових пристроїв; справи оперативного обліку за фактами кримінальних правопорушень, вчинених із застосуванням вогнепальної зброї; розшукові справи на розшукуваних злочинців; оперативно-пошукові та довідково-допоміжні колекції балістичного обліку Експертної служби МВС України, зокрема такі їх об'єкти:

– стріляні гільзи та кулі, вилучені на місцях зіткнення з незаконними збройними формуваннями та в місцях вчинення терористичних актів;

– втрачена членами незаконних збройних формувань у бою або за інших обставин зброя;

– дані, отримані від затриманих учасників незаконних збройних формувань і терористичних організацій.

Для забезпечення розшуку втраченої, встановлення виявленої зброї та сприяння в розслідуванні злочинів, вчинених з її використанням, Департаментом інформаційно-аналітичного забезпечення МВС України (далі – ДІАЗ МВС України) створені та функціонують обліки вогнепальної зброї, є складовими інформаційними підсистемами (далі – ІП) Інтегрованої інформаційно-пошукової системи органів внутрішніх справ – «Кримінальна зброя» та зареєстрована зброя.

Зокрема, в ІП «Кримінальна зброя» обліку підлягають відомості щодо зброї викраденої, утраченої, знайденої, зданої до ОВС, вилученої працівниками ОВС із числа тієї, що незаконно зберігалася, незалежно від її технічного стану, що має індивідуальні заводські (фабричні) номери або номери деталей: нарізної, комбінованої, гладкоствольної, газової, пневматичної, холодної, пристроїв для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії, яка розшукується (знайдена, вилучена) правоохоронними органами країн-учасниць СНД.

Відомості щодо зброї, що не підлягають обліку в ІП «Кримінальна зброя», вносяться до розділу «Речі» ІП «Єдиний облік» в ОВС за місцем реєстрації заяви (повідомлення, матеріалу).

В ІП «Зареєстрована зброя» підлягають занесенню відомості щодо зброї, що має серії та індивідуальні заводські (фабричні) номери, перебуває в користуванні громадян, підприємств, установ, організацій, господарських об'єднань, яким надано відповідно до законодавства дозвіл на її придбання, зберігання, носіння, перевезення, та яка обліковується підрозділами дозвільної системи ОВС (постанова Кабінету Міністрів України від 12.10.1992 № 576 «Про затвердження Положення про дозвільну систему»): нарізної, комбінованої, гладкоствольної, газової, пневматичної, холодної, пристроїв для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії.

Використання такої підсистеми надає можливість моніторингу та відстеження в автоматизованому режимі термінів перереєстрації зброї, власників зброї, які порушують чинне законодавство, та у яких треба вилучити зброю, інформаційного обміну між підрозділами ДІАЗ (УІАЗ) і НДЕКЦ при встановленні обставин та осіб, які скоїли кримінальні правопорушення, вчинені із застосуванням вогнепальної зброї, а також виявлення серед осіб, на яких зареєстрована вогнепальна зброя, тих, які притягуються до кримінальної, адміністративної відповідальності та якщо на таких осіб у Інтегрованому банку даних є інформація про наявність категорії «наркоман» або «споживач наркотиків».

Окрім того, частина інформації про зброю надходить також із інших інформаційних підсистем. Наприклад, у ІП «Статистика 2012» містяться дані про осіб, які притягуються до кримінальної відповідальності та раніше засуджені за статтями КК України за незаконний обіг зброї, у ІП «Єдиний облік» та «Злочин» концентруються дані про нерозкриті злочини, що вчинені з використанням вогнепальної зброї. Інформаційно-пошукова система «Оріон» призначена для обробки, накопичення та аналізу оперативної інформації відносно осіб, які готують чи вчинили тяжкі злочини з використанням вогнепальної зброї або вибухівки й проходять у справах оперативного обліку та за повідомленнями негласного

апарату й представляють оперативний інтерес для інших ОВС України.

Практика боротьби з незаконним обігом зброї переконливо свідчить, що без використання відомостей, які містяться в різних інформаційних системах, слідчі (розшукові) дії та негласні слідчі (розшукові) дії, спрямовані на виявлення та розслідування кримінальних правопорушень даної категорії не дають належного результату. Латентний характер цих злочинів породжує дефіцит інформації не лише про осіб, які їх скоїли, але й про самі факти злочинних проявів; викликає потребу вивчення різних відомостей, що відображають основні тенденції оперативної обстановки в цій сфері.

Однією з причин неналежного інформаційного забезпечення є відомча роз'єднаність. Зброя, що знаходиться на озброєнні Міністерства оборони, не підлягає реєстрації в інформаційних системах МВС, хоча умови її зберігання в зазначеному відомстві створюють певні передумови для активного викрадення. З іншого боку, негативно впливає на роботу ІП «Зареєстрована зброя» та «Кримінальна зброя» незадовільна інформаційна взаємодія між ДІАЗ та УІАЗ МВС, ГУМВС, УМВС.

**Висновки.** Таким чином, існує нагальна потреба об'єднання існуючих автоматизованих інформаційних систем в інтегровану комплексну багаторівневу базу з інформаційно-аналітичного забезпечення розслідування кримінальних правопорушень, вчинених із використанням вогнепальної зброї. Це дозволить не тільки здійснювати накопичення інформації про події, предмети та осіб, а й проводити їх аналіз, зокрема за однорідними константними та перемінними ознаками злочинів, відслідковувати канали розповсюдження зброї, встановлювати злочинні групи, що займаються незаконним обігом зброї, а також наявність їх міжрегіональних та міжнародних зв'язків, ступінь озброєності організованих структур тощо.

#### Використані джерела:

1. Бірюков В. В. Теоретичні основи інформаційно-довідкового забезпечення розслідування злочинів : [монографія] / В. В. Бірюков. - Луганськ : РВВ ЛДУВС, 2009. - 664 с.

2. Галючек А. А. Інформаційно-аналітичне забезпечення оперативно-розшукової діяльності спеціальних підрозділів по боротьбі з організованою злочинністю ОВС : [методичні рекомендації] / А. А. Галючек, В. Ю. Журавльов. - Запоріжжя : Запор. юрид. ін-т ДДУВС, 2008. - 59 с.

3. Журавель В. А. Інформаційне забезпечення процесу розслідування: шляхи та засоби / В. А. Журавель // Вісник Академії правових наук України. - Х. : Право, 2004. - Вип. 2 (37). - С. 175-180.

4. Захаров В. П. Проблеми інформаційного забезпечення правоохоронних структур : [навчально-практичний посібник] / В. П. Захаров, В. І. Рудешко. -

Львів: ЛьвДУВС, 2007. – 372 с.

5. Інформаційно-довідкове забезпечення кримінальних проваджень : [підручник] / [В. В. Бірюков, В. Г. Хахановський, В. С. Бондар]; ред. В. В. Бірюков ; Луганс. держ. ун-т внутр. справ ім. Е.О. Дідоренка. – К. : Центр учбової літератури, 2014. – 288 с.

6. Колотушкин С. М. Концепция создания и использования информационно-аналитической базы следов применения огнестрельного оружия в расследовании преступлений, связанных с терроризмом / С. М. Колотушкин, Р. Р. Карданов // Бизнес в Законе. – 2006. – № 3–4. – С. 84–90.

7. Лук'янчиков Є. Д. Методологічні засади інформаційного забезпечення розслідування злочинів : [монографія] / Є. Д. Лук'янчиков. – К. : НАВС України, 2005. – 360 с.

8. Современное оружие сотрудников органов внутренних дел: информационные технологии как ответ на вызовы времени : [практ. пособ.] / [Ю. А. Задорожный, Б. Г. Розовский, Я. М. Дымарский и др.] ; отв. ред. В. М. Комарницкий. – Луганск : РИО ЛГУВД им. Э.А. Дидоренко, 2012. – 104 с.

9. Судебная баллистика и судебно-баллистическая экспертиза : [учебник для студентов вузов, обучающихся по специальности «Судебная экспертиза»] / А. В. Кокин, К. В. Ярмач. – М. : Юнити-Дана ; Закон и Право, 2015. – 350 с.

10. Федоренко В. А. Актуальные проблемы судебной баллистики : [монография] / В. А. Федоренко. – М. : Юрлитинформ, 2011. – 208 с.

11. Хахановський В. Г. Інтегрований банк даних: формування термінології та проблеми впровадження у правоохоронну діяльність / В. Г. Хахановський // Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика). – 2012. – № 1 (27). – С. 307–311.

12. Хахановський В. Г. Проблеми теорії і практики криміналістичної інформатики : [монографія] / В. Г. Хахановський. – К. : Аванпост-Прим, 2010. – 382 с.

13. Шепитько В. Ю. Кодирование и обработка изображений в криминалистических информационных системах / В. Ю. Шепитько, В. Г. Иванов, Ю. В. Ломоносов // Спеціальна техніка у правоохоронній діяльності: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. – К. : Нац. акад. внутр. справ України, 2005. – Ч. 1. – С. 209–218.

14. Шинкаренко І. Р. Обліки в оперативно-службовій діяльності органів внутрішніх справ : [навчально-практичний посібник] / [І. Р. Шинкаренко, О. М. Барановська] ; за заг. ред. В. В. Коношлова. – Сімферополь. – 2007. – 328 с.

15. Яковец Е. Н. Основы информационно-аналитического обеспечения оперативно-розыскной деятельности : [учебное пособие] / Е. Н. Яковец. – М. : МосУ МВД России ; издательство «Щит-М», 2009. – 464 с.

**Бондарь В.С. Пути оптимизации информационно-аналитического обеспечения расследования уголовных правонарушений, совершенных с использованием огнестрельного оружия**

Статья посвящена определению путей оптимизации информационно-аналитического обеспечения расследования уголовных правонарушений, совершенных с использованием огнестрельного оружия. Автор предлагает



объединить существующие автоматизированные информационные системы в интегрированную комплексную многоуровневую базу информационно-аналитического обеспечения расследования данных деяний, способной решать аналитические задачи.

Ключевые слова: анализ, база данных, информация, информационно-аналитическое обеспечение, интегрированный банк данных.

### **Bondar V.S. Ways to optimize the informational and analytical support of the investigation of criminal offenses committed with firearms**

The unsatisfactory state control over social processes led to the growth of a significant number of criminal offenses committed using firearms, especially homicides, robberies, banditry, terrorism.

Obtaining information and form the basis of a comprehensive analysis of information and analytical support for the investigation of criminal offenses committed using firearms, which, in turn, is a branched complex system that includes the following activities:

- analysis of the collected statistical information by law enforcement agencies of the state, structure and dynamics of this category of crime;
- analysis of information about the circumstances, the methods of committing crimes with firearms (homicide, robbery, terrorism, etc.), the development of effective methods and means of dealing with them;
- inclusion in the process of analysis and synthesis of information accumulated in the forensic, operational, statistical and other accounting law enforcement agencies;
- the use of information contained in databases, which have other government agencies and non-governmental institutions and organizations (the State Treasury Service, State Fiscal Service, State Registration Service, database systems, video surveillance of objects, database providers offering Internet services to its users and et al.);
- the use of modern communications to create the conditions for logical and technical combine different data arrays in solving accounting and registration problems.

One of the reserves of increase of efficiency of information and analytical support for the investigation of crimes involving the use of firearms may be the creation of an appropriate information database focused on the wide range of tasks in the interests of countering anti-fixable activity:

- determining the number of offenders who used firearms;
- analysis of the armed group of criminals;
- determination of order of battle terrorists in the fire of combat (tactics of fundamental derivatives collateral and reconnaissance patrols, places of military protection, ambushes, sniper and machine-gun emplacements, the composition of the firing calculations cover bands, etc.);
- analysis of the dynamics of movement of the firing points, attack strength, cover, care;
- determination of separate groups of fire means acting in concert (compact) for committing several acts of terrorism;
- definition of the roles of individual subjects, armed with specific instances

of weapons (commander, driver, signaller, etc.).

There is an urgent need to combine the existing automated information systems in an integrated multi-level integrated database of information and analytical support for the investigation of criminal offenses committed with firearms. This will allow not only to the accumulation of information about the events, objects and people, but also to carry out their analysis, including a uniform constant and variable signs of crimes, monitor the channels of distribution of weapons, establish criminal groups involved in illegal arms trafficking, and the presence of inter-regional and international relations, heavily armed organized structures, and the like.

Key words: *analysis, database, information, informational and analytical support, integrated data bank.*

УДК 343.13

Г. О. Ганова

**ОКРЕМІ ОСОБЛИВОСТІ  
ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ  
В УМОВАХ НАДЗВИЧАЙНОЇ СИТУАЦІЇ**

У статті досліджено тактичні особливості огляду місця події, допиту потерпілих і свідків, призначення й проведення експертиз у кримінальних провадженнях в умовах надзвичайної ситуації. Сформульовано рекомендації щодо найбільш ефективних організації та проведення зазначених слідчих (розшукових) дій, процесуальному керівництву прокурором досудовим розслідуванням з урахуванням негативного впливу факторів надзвичайної ситуації.

Ключові слова: *досудове розслідування, кримінальне провадження, тактика слідчої (розшукової) дії, огляд місця події, допит, судова експертиза, процесуальне керівництво досудовим розслідуванням, запобіжні заходи, надзвичайна ситуація.*

**Постановка проблеми.** Здійснення досудового розслідування кримінальних правопорушень в умовах надзвичайної ситуації має специфічні особливості, обумовлені, перш за все, порушеннями звичних умов життєдіяльності населення. Як вказує ст. 1 Кодексу цивільного захисту України, причинами таких порушень можуть бути катастрофи, аварії, пожежі, стихійне лихо, епідемія, епіфітотія, застосування засобів ураження або інша небезпечна подія, що призвела або може призвести до виникнення загрози життю або здоров'ю населення, великої кількості загиблих і постраждалих, завдання значних матеріальних збитків, а також неможливості проживання населення на такій території чи об'єкті, ведення на ній господарської діяльності.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Особливості розслідування кримінальних правопорушень, вчинених у надзвичайних умовах, розглядалися в працях Ю. Безгінського, Л.Г. Бордюгова, В.С. Давиденка, І.М. Козьякова, М.С. Туркота, І.М. Твердохліба, П.В. Шалдирвана та інших. Однак, на сьогодні в науці недостатньо напрацьовано щодо методики досудового